

## รายงานผลการตรวจสอบที่ 2-3/2561

กรณีกล่าวอ้างว่ากรมราชทัณฑ์ออกระเบียบและคำสั่งทำให้ผู้ต้องขังได้รับความเดือดร้อน

### ความเป็นมา

ผู้ร้องสองรายได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องทั้งสองเป็นผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ได้รับความเดือดร้อนจากการที่กรมราชทัณฑ์ได้ออกระเบียบและคำสั่งหลายประการมาใช้บังคับแก่ผู้ร้องทั้งสองและผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ที่อยู่ในความดูแลของกรมราชทัณฑ์ อันส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตตามปกติของผู้ต้องขัง ทำให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังตกต่ำลง เช่น การออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่เรือนจำยึดและทำลายที่นอนของผู้ต้องขังซื้อจากเรือนจำ การกำหนดให้ผู้ต้องขังมีเครื่องนอนได้เฉพาะผ้าห่มที่เรือนจำหรือทัณฑสถานแจกให้เพียงจำนวน 3 ผืน โดยให้เจ้าหน้าที่เรือนจำยึดที่นอน หมอน และผ้าห่มชุดเดิมของผู้ต้องขังไปทำลายทิ้ง การกำหนดให้ผู้ต้องขังมีเสื้อผ้าไว้สวมใส่ได้คนละไม่เกิน 5 ชุด การงดให้บริการและไม่อนุญาตให้ผู้ต้องขังสั่งซื้อหนังสือพิมพ์ รวมถึงการอนุญาตให้ผู้ต้องขังแต่ละคนมีเงินฝากในบัญชีได้เพียงไม่เกินเดือนละ 9,000 บาท และการกำหนดให้ญาติฝากเงินให้ผู้ต้องขังได้เพียงคราวละ 3,000 บาท เท่านั้น

### มาตรการ/แนวทางการแก้ไข ดังนี้

กรมราชทัณฑ์ ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ควรพิจารณาจัดทำแผนการประเมินผลกระทบของมาตรการการใช้เครื่องหลับนอนของผู้ต้องขัง หากพบว่ามาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ต้องขังกลุ่มเฉพาะ ผู้ถูกร้องก็ควรพิจารณายกเลิกและแสวงหามาตรการทางเลือกอื่น ๆ แทน ทั้งนี้ ในช่วงระหว่างการประเมินผลกระทบ ผู้ถูกร้องควรพิจารณาผ่อนคลายความเคร่งครัด โดยกำหนดมาตรการเพิ่มเติมให้เรือนจำหรือทัณฑสถานแต่ละแห่งสามารถใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบทางสุขภาพ ส่วนกรณีที่มีการยึดเครื่องหลับนอนของผู้ต้องขังไปนั้น ผู้ถูกร้องควรพิจารณาให้มีมาตรการชดเชยหรือเยียวยาทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่ผู้ต้องขังด้วย

2. ควรกำชับให้เรือนจำทุกแห่งตรวจคัดกรองเนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวัน โดยจำกัดการควบคุมเฉพาะแต่เนื้อหาที่สังเกตเห็นได้ว่าอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเรือนจำ หรืออาจเป็นการคุกคามมาตรการควบคุมและพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังเท่านั้น นอกจากนี้ การกำหนดมาตรการจำกัดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารใด ๆ ผู้ถูกร้องควรผ่อนปรนความเคร่งครัดในการนำมาใช้กับผู้ต้องขังประเภทที่อยู่ในระหว่างรอการพิจารณาของศาล เนื่องจากผู้ต้องขังประเภทดังกล่าว ศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประเภทนี้จึงต้องปฏิบัติให้แตกต่างจากผู้ต้องขังที่ศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว

3. ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการรับ จ่าย ฝากเงินของผู้ต้องขัง ในเรือนจำ พ.ศ. 2553 ข้อ 5/1 โดยอาจเพิ่มจำนวนเงินฝากให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หากผู้ถูกร้อง เห็นว่ามาตรการตามระเบียบปกติใด ๆ อาจไม่เป็นการเพียงพอที่จะป้องกันการกระทำความผิดของผู้ต้องขังใน กลุ่มหรือรายใด ผู้ถูกร้องควรกำหนดมาตรการมาบังคับใช้กับผู้ต้องขังเป็นกรณีเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะราย ไม่ควรเหมารวมใช้บังคับกับผู้ต้องขังทุกประเภท ทั้งนี้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมที่ดี ได้รับความกดดัน ซึ่งอาจส่งผลต่อมาตรการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังต่อไปได้

4. ควรพิจารณาเปลี่ยนแปลงการจำกัดจำนวนเสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มของผู้ต้องขังให้สอดคล้อง กับความจำเป็นตามสภาพภูมิอากาศในแต่ละช่วง รวมถึงควรกำชับให้เรือนจำแต่ละแห่งจัดหาเครื่องแต่งกาย ให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้ต้องขัง

5. ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนเวลาในการรับประทานอาหาร รวมถึงเวลาในการเก็บขัง ให้มี ความเหมาะสม รวมทั้งกำชับให้เรือนจำแต่ละแห่งกำหนดช่วงเวลาในการรับประทานอาหารของผู้ต้องขังให้ สอดคล้องกับสภาพการใช้ชีวิตปกติของบุคคลทั่วไป โดยคำนึงถึงประโยชน์ด้านสุขภาพของผู้ต้องขังเป็นสำคัญ

6. ควรพิจารณาแก้ไขข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเยี่ยม การติดต่อของบุคคลภายนอก ต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2555 ข้อ 8 โดยการเพิ่มจำนวนบุคคลภายนอก ที่จะเข้ามาพบหรือติดต่อกับผู้ต้องขังในเรือนจำให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ต้องขังในการติดต่อพบปะกับครอบครัว ญาติมิตร เพื่อนฝูง และบุคคลที่ผู้ต้องขัง พึงปรารถนาให้เข้าพบตามสิทธิของผู้ต้องขัง และเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความกดดันและความเครียด ให้แก่ผู้ต้องขัง อันจะส่งผลเสียต่อมาตรการปรับปรุงพฤตินิสัยของผู้ต้องขังต่อไปได้